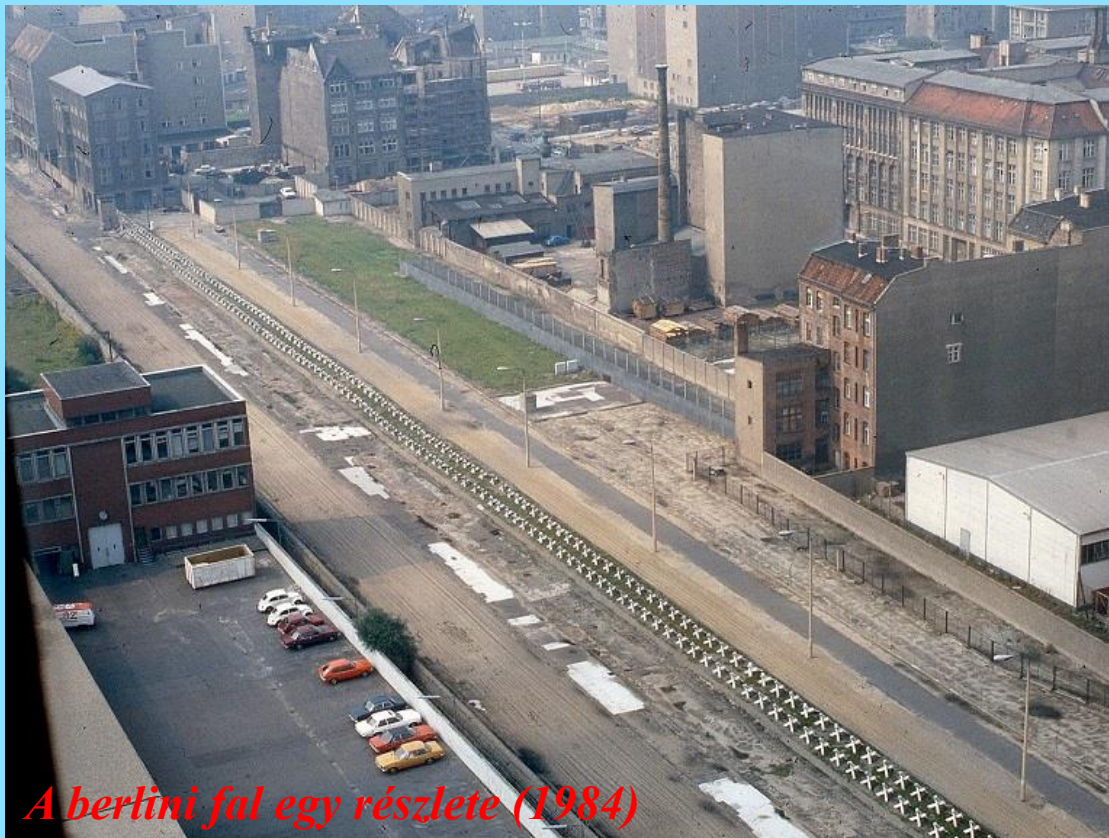

A hidegháború története

– vetíthető oktatási segédanyag –

A berlini fal egy részlete (1984)

Keglevich Kristóf

*Budapesti Fazekas Mihály
Gyakorló Általános Iskola
és Gimnázium*

Budapest, 2015

1. A II. világháború győzteseinek közötti feszültségek

- a világ kétpólusúvá válik, **két szuperhatalom**: USA ↔ SZU
ideológiai ellentét
- legyőzött országok romokban, a békeszerződésig megszállás alatt
Ø szuverenitás; **SZEB = Szövetséges Ellenőrző Bizottság**
szovjet-amerikai viszony 1947-ben kiéleződik → Sztálin felgyorsíttatja az átalakulást → Kö-Ke-Eu: **1948: a fordulat éve**
munkáspártok egyesülése ┘
nincs valós többpártrendszer... ┘
- NBr (eladósodik az USA-nak), Fro másodrendű hatalommá válik
- **Churchill fultoni (USA, 1946) beszéde a vasfüggönyről**
„A baltikumi Stettintől az Adriánál levő Triesztig vasfüggöny ereszkedett le, a kontinens teljes szélességében. E vonal mögött van Közép- és Kelet-Európa ősi államainak összes fővárosa. Varsó, Berlin, Prága, Budapest, Belgrád, Bukarest és Szófia, mindezen híres városok, környező népességükkel abban fekszenek, amelyet szovjet szférának kell neveznem, és így vagy amúgy, de mind ki van téve nem csupán a szovjet befolyásnak, de egy igen erős és egyes esetekben fokozódó mértékű moszkvai ellenőrzésnek is.”
a szovjet előretöréssel szembeni erélyesebb föllépést sürget

← Truman

Sztálin
1933-ban →

- amerikai külpolitika átorientálódása
  - Ny-Eu-val való együttműködés
  - hosszú távú jelenlét Eu-ban
- **erőegyensúly** fenntartása
- **Truman-doktrina** – feltartóztatási politika (1947)
támogatást és védelmet ígér Görögo.-nak, Töröko.-nak
és „valamennyi szabad népnek” (↔ SZU)

- **Marshall-segély**

- 1947-ben hirdeti meg az am. külügymin.

- George Catlett Marshall →

- (korábban tábornok; külügymin. – Izrael állam elismerése, NATO-hoz vezető tárgyalások 1953 – Nobel-békedíj)

- **az USA újjáépítést segítő programja** minden olyan háború sújtotta európai ország számára, amely az újjáépítésben hajlandó az USA-val együttműködni

- **17 ny-eu-i ország és terület kapja meg**

- a szovjet befolyás alatt álló országok visszautasítják

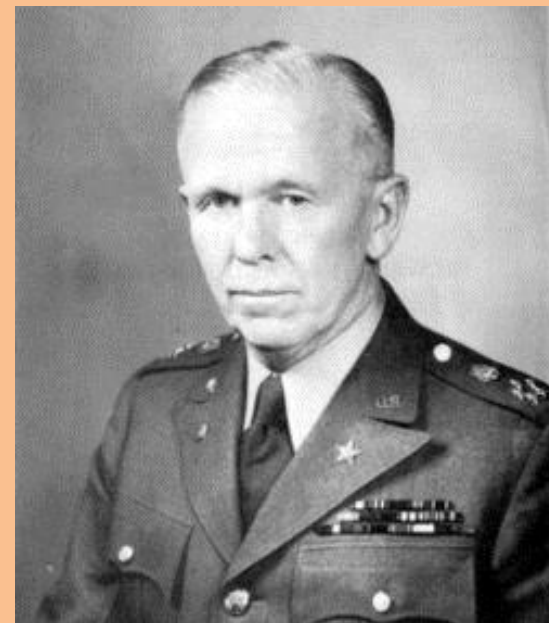
- **elmélyíti és rögzíti Európa megosztását**

- **Au járt a legjobban**

- rögtön külön minisztériumot állít föl, legalakraszabottabb segítség

- 1938 → náci nehézipari fejlesztések

- + szöv-ek nem bombázták (Hitler első áldozata) → épen maradt...

- **Kominform** (1947–1956) – SZU válasza a feltartóztatási politikára
= a Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája
- Zsdanov (az **SzK(b)P** egyik vezetője)
  - ↳ a világ **két táborra** oszlásának elmélete:
USA vezette tábor ↔ SZU vezette tábor
(imp. és antidem.) (antiimp. és dem.)

2. ENSZ (1945–)

- előzmény: Nemzetek Szövetsége = Népszövetség: 1919–1945
- alakuló közgyűlés: 1945. ápr. 25. – jún. 26., San Francisco
- 51 alapító tagállam, jelenleg 193 tagja van
  - Svájc 2002-ben lépett be
  - 2015: pl. a Vatikán vagy a vitatott státusú Tajvan (1949–1979 között tag),
Koszovó nem tag
- célja: a nemzetközi béke és biztonság fönntartása
- a győztes nagyhatalmak dominanciája, a vesztesek nem lehetnek azonnal tagjai

Mo: 1955-ben lesz az ENSZ tagja; az NSZK és NDK: 1973-ban

- fő szervei
  - főtitkár
  - **Közgyűlés** – egy szavazat / tagállam
nincs döntési joga!
  - **Biztonsági Tanács** (egy évben többször is tanácskozik)
5 állandó tag: USA, SZU, Fro, NBr, Kína
└ vétójog → magyar kérdés napirendre vétele...
6 – 1966-tól 10 – a közgyűlés választotta tag – egyenként
két-két évre → Σ 15 tag

Mo kétszer volt ENSZ BT-tag: 1968–69, 1992–93

döntéshozó szerv

- székhelye: New York
- védnöksége alatt szakirányú szervezetek

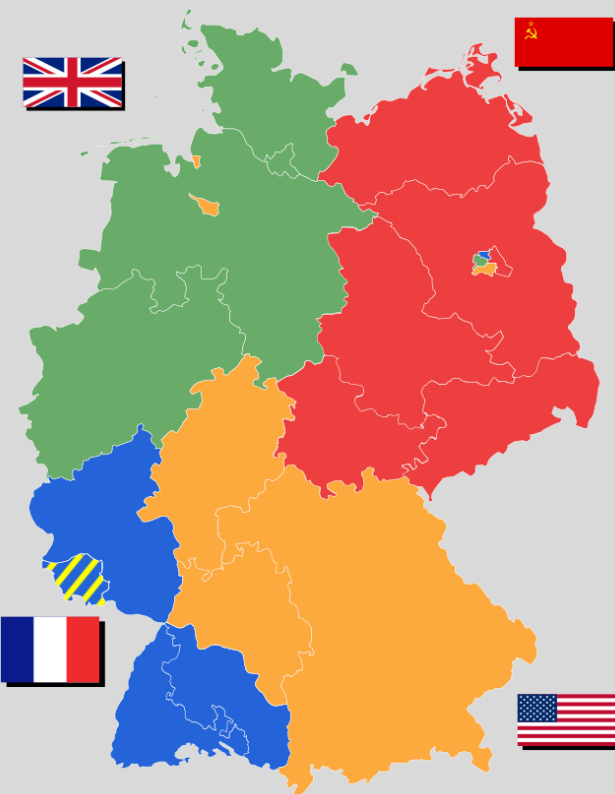
UNESCO – oktatás, kultúra

Világbank

IMF

3. A hidegháború kibontakozása

- **1947. febr. 10. – párizsi békeszerződések**
(Olaszo, Mo, Finno, Bulg, Rom)
- No – nincs békeszerződés
(1990, nemzetközi jogi szerződés)
négyhatalmi megszállás alatt marad
└ külön Berlin is
három Ny-i övezet ↔ szovjet övezet
- Au: 1955 – államszerződés
a négy nagyhatalom (USA, SZU, NBr, Fro) írja alá
Au semleges, szuverén + megszálló szovjetek kivonulása
- 1948–49: a szovjet befolyási övezet országaiban befejeződik a sztálinista diktatúra kiépítése
- 1948. **jún. 20.** – No nyugati övezetei + Ny-Berlin:
előre be nem jelentett pénzreform

- 1948. jún. 24. – 1949. máj. 12. – **berlini blokád**
a SZU lezárja a Ny-Berlinbe vezető utakat, vasútvonalakat
szöv-ek: **Ny-Berlin légi ellátása** (C, szárított/sűrített tej, hőerőmű)
Miért? – katonai jelentőség + presztízs

Bundesarchiv, Bild 146-1985-064-04A
Foto: o. Ang. 1.28. Juli 1949

Berlinbe szállítandó javak
(Frankfurt, 1949)

A berliniek egy segélyszállító gép
leszállását figyelik (1948)

- 1949. máj. 23. – NSZK – főváros: Bonn
1949. okt. 7. – NDK
└ 1961 – berlini fal

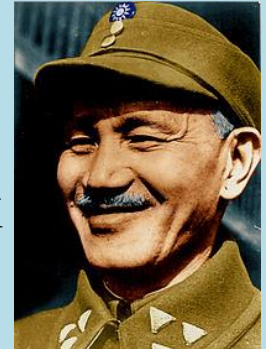

- **NATO** = *North Atlantic Treaty Organization* (1949)
a nyugati hatalmak szovjetellenes katonai szövetsége
12 alapító tag, 2015-ben 28 tag (Mo: 1999)
az USA legitimálja tartós katonai és politikai jelenlétét Eu-ban

- **kínai polgárháború**
1949: kommunisták
Mao Ce-tung

> Kuomintang
Csang Kaj-sek

Kínai Népköztársaság (1949) ↔ Tajvan = Kínai Köztársaság

1960': ázsiai tigris lesz ↓

mai cél: a *status quo* fenntartása ↓

- **KGST** = Kölcsönös Gazdasági Segély Tanácsa
szocialista országok
munkamegosztás és specializálódás
tervgazd. → nem a kereslet számít, a gazdaság nem fejlődik

4. Az 1950-es évek első fele

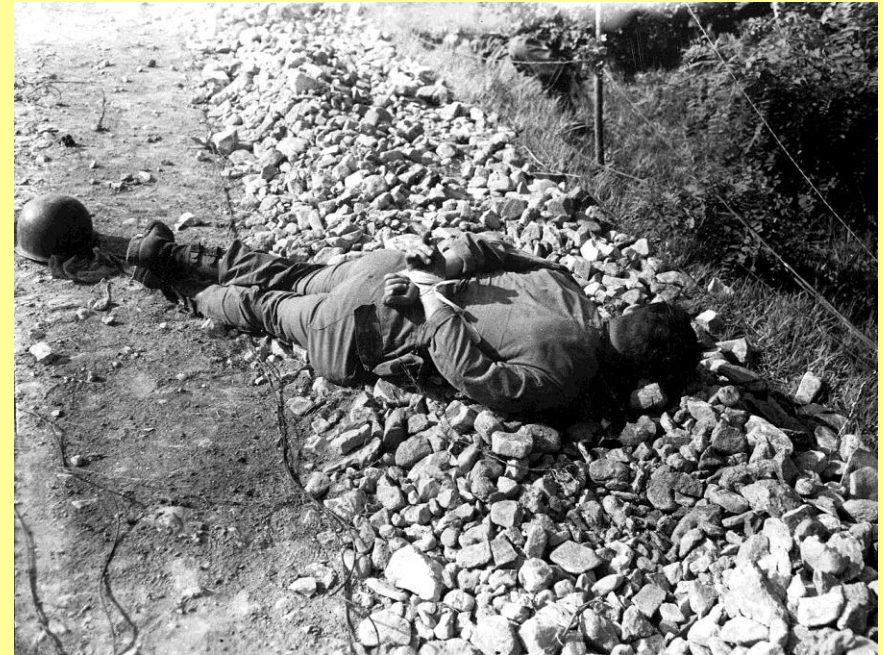
- **hidegháború** = az 1945 és 1990 közötti évtizedek, amelyekben a két szuperhatalom között világméretű katonai összecsapásra nem kerül sor, ugyanakkor ott állnak a helyi háborúk háttérében
  - ← szokványos hatalmi politika
  - ← ideológiai különbségek
  - ← fegyverkezési hajsz
- **atomfegyverek árnyékában**
„atompatt” / „az elrettentés egyensúlya”
- Izrael megszületése: válságövezet
1948/49 – I. arab-izraeli háború
  - az USA Izraelt támogatja
  - a SZU az arab államokat
- **koreai háború (1950–53)**
1945: a japán megszállás vége
  - a 38. szélességi körtől É-ra szovjet, D-re amerikai megszállás

az északiak támadást indítanak

a háború kibővül: É + kínaiak (koreai önkéntesekként)

↔ D + USA: ENSZ-felhatalmazással

Incshon, az ENSZ-haderő partra szállása

Kivégzett amerikai katona

→ **kommunista É-Korea** (Phenjan)

→ **demokratikus D-Korea** (Szöul)

↳ 1960': ázsiai tigris lesz

(~, Hongkong, Szingapúr, Tajvan)

- **NSZK újrafölgyverzése, útja a NATO-ba**

- ← koreai háború ~ **katalizátor**

- 1955. **máj. 5.** – párizsi szerződések:

- a megszállási státúum helyébe lépő szerződés-csomag**

- a három nyugati szövetséges kivonta csapatait a német területekről → NSZK szuverén

- No megosztása véglegessé vált

- mégis Adenauer máj. 5-én este: „a legerősebb szövetségben vagyunk – ez meghozza számunkra az egyesítést”**

- 1955. **máj. 9.** – NSZK → NATO

- **Varsói Szerződés (1955. **máj. 14.** – 1991)**

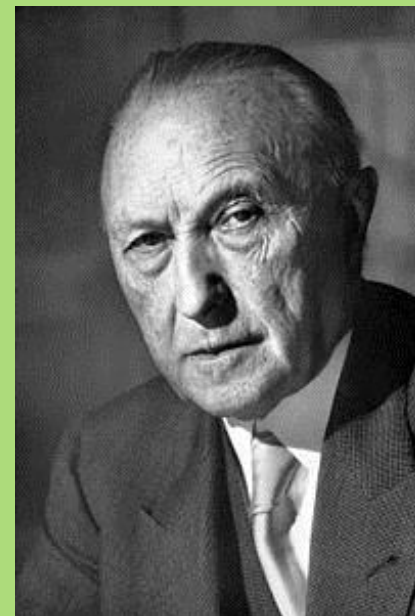
- a NATO ellensúlyaként + NSZK...

- az osztrák államszerződés miatt

- ↳ hogy továbbra is jogszerűen állomásozhassanak szovjet csapatok Mo-n**

- szovjet irányítású katonai tömb

- **Kö- és K-Eu kommunista országai**

5. Enyhülés – az egymás mellett élés kényszere (kb. 1955–75)

- Sztálin 1953†
- **Hruscsov** az új pártfőtitkár (1953–64)
→ **a szembenállás oldódása („olvadás”)**
- **SZKP XX. kongresszusa**
  - desztalinizáció
  - új külp. – szakít a háborúk elkerülhetlenségének dogmájával
(helyébe a gazd. verseny lép)
- Au – 1955
- szovjet-amerikai csúcstalálkozók **(sokszor csak mosolydiplomácia)**
- **a kölcsönös elrettentés egyensúlya**
atom- ill. H-bomba (maghasadás / magfúzió)
1957: szputnyik **Föld körüli pályán**, 1961: Gagarin **az űrben**
- **szovjet-jugoszláv viszony is rendeződik**
→ 1956. okt. 6. – Rajk L. újratemetése

- konfliktusok

1953 – kelet-berlini munkásfelkelés leverése

1955 – Varsói Szerződés ← NSZK NATO-tagsága

1956 – magyar szabadságharc vérbe fojtása

1956 – szuezi válság

1962 – kubai válság

- **tömbön kívüliek mozgalma = harmadik világ**

1955. ápr. – Bandung (Indonézia)

India (**Dzsaváharlál** Nehru), Indonézia, Egy. (Nasszer)
a gyarmati uralmat frissen fölszámolt államok

1961, Belgrád → **El nem kötelezettek mozgalma**

Joszip Broz Tito Jugoszláviája is csatlakozik

Fidel Castro-féle Kuba

→ mozgástér növelése hatalmi tömbjükön kívül

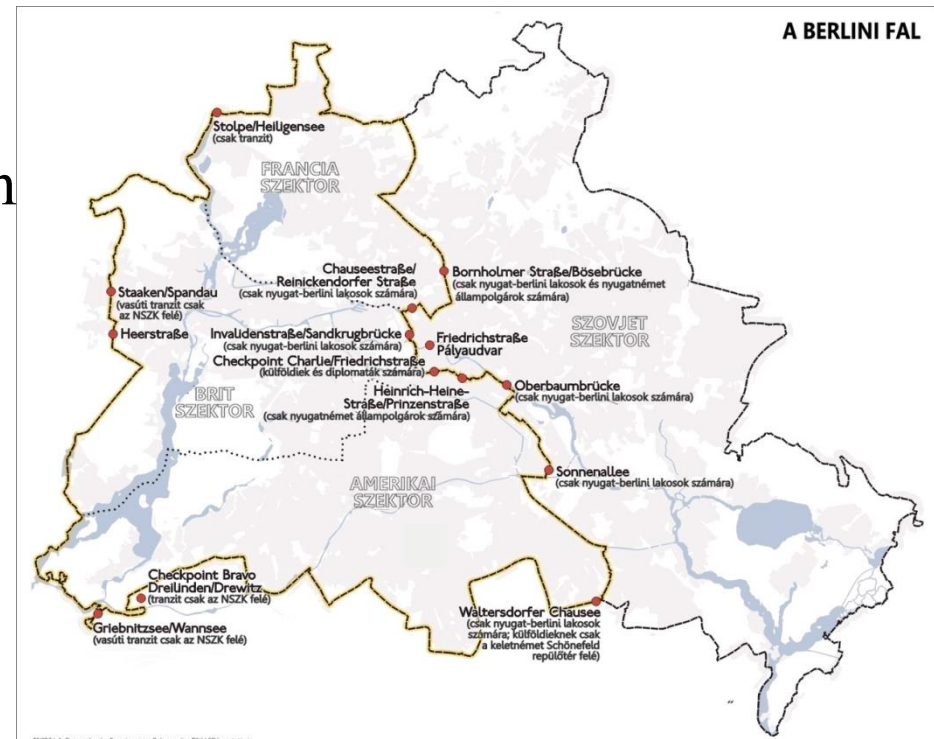
nem születnek komoly eredmények

← csatlakozott országok gyengesége

← belső ellentéteik

- **szuezi válság** (1956. okt/nov.) = II. arab-izraeli háb.
Nasszer államosítja a Szuezi-csatornát ↔ Izrael, NBr, Fro
USA/SZU közös célja a status quo fenntartása
↳ **távolságot tart**
→ **Eisenhower-doktrína** (1957): az USA számára a Közel-Kelet
kiemelt fontosságú terület, segíthet bármely közel-keleti or-
szágnak, amely a komm. által veszélyeztetett (↔**Nasszer**)

- **berlini válság** → **berlini fal**
  - előzmény: 1949 óta több M német emigrált (az egyetlen hézag a vasfüggönyön)
  - **1961. aug. 13. éjszaka:** szögesdrót kezd épülni
  - 1963: Kennedy Berlinben: „*Ich bin ein Berliner*”

← Kennedy és
Adenauer a ber-
lini falnál, 1963

1988 →

- később 166 km hosszú, kettős falú erődrendszer, harci trabantok...
- K-német határőrök lelövik a menekülőket → ~ 150 áldozat

– kialakul az a szokás,
hogy a szétszakított
családok a Balaton-
nál találkoznak
(nem kell vízum)

– Reagan (1987, →):

„Gorbacsov úr, nyissa meg ezt a kaput! Gorbacsov úr, bontsa le ezt a falat!”

- **kubai (karibi) rakétaválság (1962)**

- 1950' kubai forr. → Fidel Castro

forradalmi kormánya

↳ **hamarosan: kommunista**

- Hruscsov titokban kb. 1800 km hatósugarú
(az USA területét fenyegető) rakétákat telepít
új szövetségese területére

- Kennedy televíziós beszéde: azonnali leszerelést követel

- a világ drámai napokat él át a nukleáris háború árnyékában

- a rakétákat kivonják + USA is Törökó-ból

- USA elismeri a kubai rezsimet ↔ Monroe-elv

- az enyhülés jelei – fegyverkorlátozás:

a fegyverkezési verseny valamelyes lefékezése (nem leszerelés)

- 1963: „forródrót” = Kreml – Fehér Ház közvetlen telexkapcsolata

- 1972: **SALT-1** (*Strategic Arms Limitation Talks*) Brezsnyev/ Nixon
**interkontinentális ballisztikus rakéták telepítésének és számának
korlátozása**

– 1973–75: **helsinki értekezlet** – az enyhülési folyamat csúcspontja
határok sérthetetlensége, leszerelés, más állam belügyeibe
való be nem avatkozás...

- **szovjet-kínai viszony megromlása**

– Hruscsov irányváltása ↔ Mao Ce-tung Kínája
= desztalinizáció
Ø gazdasági reformok
Ø békés egymás mellett élés
Ø alárendelődés a szovjet
érdekeknek
→ SZU: szociálimperialista

– 1971 – a KNK az ENSZ tagja
(+ Biztonsági Tanács állandó tagja), Tajvan kirekesztve

– 1972 – Nixon pekingi útja

- **vietnami háború (1964–73)**

- ↳ 1954-ig francia gyarmat

kettészakad: nyugatias D ↔ komm. É – Ho Si Minh

- 1960': USA katonailag részt vesz

**közvetlenül a D-V-i komm. gerillák ellen
légi háború révén É-V,
közvetve pedig a SZU és Kína ellen**

- 8M tonnányi bomba ledobása = a II. vh-ban ledobott mennyiség négyszerese

- amerikai részvétel csúcspontja: Nixon ↔ am-i közvélemény

Forrest Gump (1994)

- esőerdők, mocsarak, föld alatti alagútrendszerek, gerillák, **napalm**
név a két fő összetevőről: nafténsav és palmitinsav ↴

- 1973: párizsi békeszerződés:
a két Vietnam és az USA írja alá
→ az USA csapatainak teljes kivonása
→ a két országrész békés egyesítése

– következmények

→ 1975: az É-iak a békeszerződést megszegve lerohanják a támogatás nélkül maradt Dél-Vietnamot

→ Kambodzsa: a komm. Vörös Khmer uralma (1975–79)

Pol Pot (†1998) →

↳ belefőzte levesébe meggyilkolt politikai ellenfelei máját és szívét

↳ az 1970-es évek legvéresebb diktatúrája: kb. 3M †

• **prágai tavasz** (1968) eltiprása

– Alexander Dubček szlovák komm. politikus

– „emberarcú szocializmus” – dem. reformok

→ **Brezsnyev-doktrina**: a szocialista országok korlátozott szuverenitásáról = a SZU-nak joga van beavatkozni a szövetséges országok belügyeibe, ha a szocializmust veszély fenyegeti

→ szovjetek bevonulása (lengyel, magyar és bolgár csapatok is)

- **NSZK új keleti politikája (*Ostpolitik*) / reálpolitikája**

- **Willy Brandt** (1969–74) szocdem kancellár

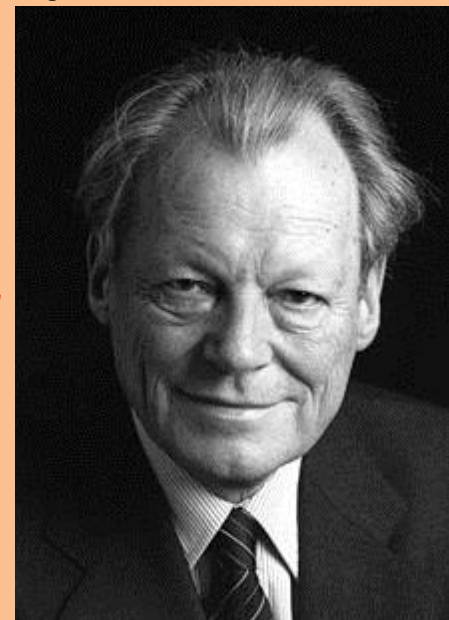
konzervatív elődei a nyugati tömbbe integrálták az NSZK-t

ő a Ny-i kapcsolatok fönntartásával az NDK-hoz és a K-i blokk országaihoz is közeledik

- **NSZK-lengyel szerződés** (1970)

NSZK elismeri az új német határokat, így a sokat vitatott K-it is (Odera-Neisse folyók)

varsói térdhajtás (*Kniefall von Warschau*): varsói útja során meglátogatta a varsói gettófelkelés (1943) áldozatainak emlékművét és ott váratlanul, a protokollt felrúgva letérdelt

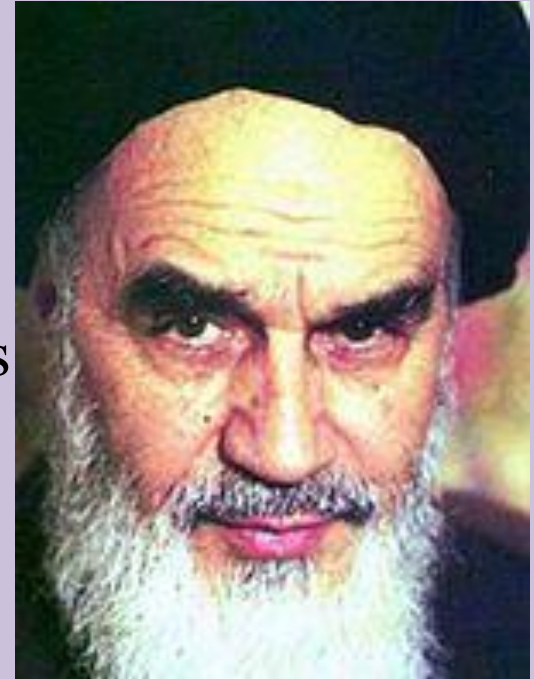

- **NSZK-NDK alapszerződés (*Grundvertrag*) (1972)**

a *status quo* alapján a két német állam elismeri egymást, egyenjogú

6. A kis hidegháború (1979) és a szocialista rendszerek válsága

- 1970' vége: az USA valamelyest visszavonul a nemzetközi politikából
→ SZU világpolitikailag relatíve szabadabb mozgástérhez jut
→ a fegyverkorlátozási tárgyalások által nem korlátozott fegyver-
nemekben óriási ütemű fejlesztés
- 1979. febr. – **iszlám forradalom Iránban**
a hatalom az Amerika-ellenes Khomeini
ajatollah kezébe kerül
síita vallási vezető, iszlám fundamentalizmus
→ **második olajválság**
(I.: 1973 ← jóm kippuri háború)
- SZU **afganisztáni bevonulása (1979)**
cél: kijutni a Perzsa-öbölhöz, így
blokkolni a Ny szempontjából fontos kőolajszállítási útvonalat
partizánháború **alakul ki, amit az USA támogat**
- 1980: **Carter-doktrína**: az USA a fontos kőolajforrásokat
(pl. Perzsa-öböl) fegyverrel is megvédi

- **Ronald Reagan** (1981–89)

- sportriporter, színész, rep. politikus

- már Jimmy Carter is fegyverkezett,
visszatért a régi retorikához

- a harc nem csak hatalmi, hanem ideológiai is:
a SZU a gonosz birodalma

- új fegyverkezési tervek, erőpolitika

- 1981 – neutronbomba (már az 1960-as években fejlesztik)**

- 1983 → csillagháborús terv = a világűrbe telepített rakéta-
elhárító-rendszer programja**

- részben Teller Ede javaslatára**

- védelem a szovjet interkontinentális rakéták ellen**

- óriási költségek → kifulladásra és csődbe taszítja a Szovjetuniót

- „Gorbacsov úr, nyissa meg ezt a kaput! Gorbacsov úr, bontsa le
ezt a falat!”

- (1987, Ny-Berlin)

- a Nyugat puskalövés nélkül nyerte meg a hidegháborút

Reagan szobra Budapesten (2011)
(Szabadság tér, USA nagykövetsége)

- lengyel válság

1978: II. János Pál: lengyel pápa
szocialista gazdaságok válsága
→ politikai összeomlás

munkanélküliség, akadozó élelmiszerellátás

gdański Lenin Hajógyár → sztrájkok
→ **Szolidaritás** (1980) – megalakulhat
egy az állampárti szakszervezetektől
független érdekképviselő!

független, önigazgató

Lech Wałęsa (1990–95 Lo elnöke)

→ **hadiállapot** / szükségállapot
hirdetése (1981–83)

→ **Szolidaritás** Ø, vezetőit internálják

- szovjet rendszer válsága
  - 1973, 1979: olajárrobbanás → magas E-költségek
  - a K-i blokk gazdasága nem piacgazdaság, **nem alkalmazkodik**
nincsenek gyors technikai-technológiai fejlesztések
termelékenységét nem fokozzák
→ világkeresk. cserearányai romlanak
→ **eladósodás**, gazdasági összeomlás
- **Mihail Szergejevics Gorbacsov (54 éves!)**
(főtitkár 1985–91) reformjai
  - **glasznosztj** (nyilvánosság)
  - **peresztrojka** (átalakítás)
cél: az életkörülmények romlásának megállítása
1985 (első jelentős intézkedése): alkoholreform: **drágítás...**
  - csúcstalálkozó Reagannal
fegyverkezés üteme ↓, kivonulás Afganisztánból (1988)
1988 – ENSZ közgyűlésén (New York) mondott beszéd: a szovjet haderők egyoldalú, 500 ezer fős csökkentése

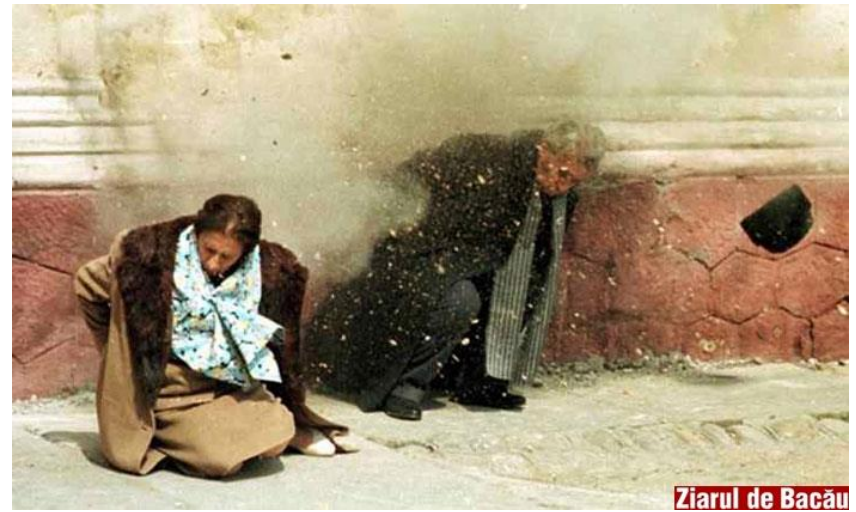

7. Kelet-Közép-Európa fölszabadulása

- 1988/89: Kö-Ke-Eu államaiban
az állampárton belül reformkommunista ellenzék,
más pártok...
- Lo, Mo – kerekasztal-tárgyalások → szabad vál.
(→ kommunisták megőrzik hatalmuk egy részét)
- 1989. szept. – Mo megnyitja határait az NDK menekültjei előtt
→ az NDK összeomlik
→ **1990. aug. 31.** – szerződés a két német állam egyesüléséről
→ **okt. 3.** – életbe lép
(SZU kénytelen engedni, hiszen az NSZK a fő hitelezője)
- 1989. **nov. 17. – dec. 29.** – bársonyos forradalom CsSzl-ban
1993. jan. 1. – Szlovákia megalakulása (1939–45 már létezik)
- 1989. **dec. 15.** – **temesvári forradalom** (Tőkés László)
Nicolae Ceaușescu feleségével, Elenával együtt menekülni
próbál Bukarestből

- dec. 25-én egy öttagú bírói tanács †-ra ítéli őket
- azonnali kivégzés (TV)

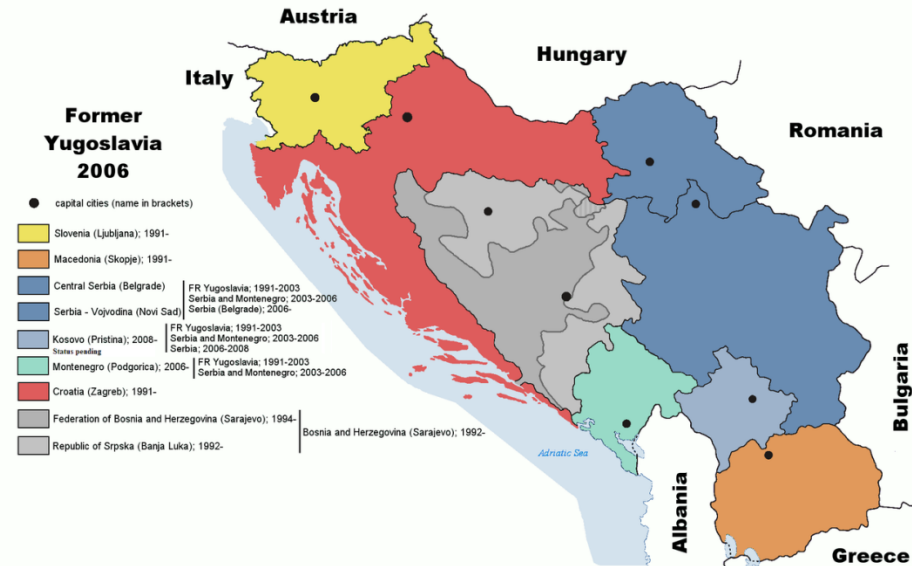
- 1989. dec. 2/3. – id. George Bush és Gorbacsov máltai találkozója
→ Ø szovjet katonai beavatkozás Kö- és Ke-Eu-ban

- Jugoszlávia
→ délszláv háború (1991–95)

- 1991. jan. – a balti államok elszakadnak a SZU-tól

1991. dec. 25.: Gorbacsov lemond a SZU elnöki tisztségéről

↳ ezzel megszűnik létezni → FÁK

A képek forrásai

Címdia

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/db/East_Berlin_Death_Strip_seen_from_Axel_Springer_Building_1984.jpg

3. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Truman-doktr%C3%ADna#/media/File:Portrait_of_Harry_S._Truman.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Joszif_Visszarionovics_Szt%C3%A1lin#/media/File:Stalin_between_1930_and_1936.jpg

4. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/George_C._Marshall#/media/File:George_Catlett_Marshall,_general_of_the_US_army.jpg

7. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A9metorsz%C3%A1g#/media/File:Deutschland_Besatzungszonen_1945_1946.png

8. dia

https://de.wikipedia.org/wiki/Berlin-Blockade#/media/File:Bundesarchiv_Bild_146-1985-064-04A,_Frankfurt-Main,_Luftbr%C3%BCcke,_G%C3%BCter.jpg

<https://de.wikipedia.org/wiki/Berlin-Blockade#/media/File:C-54landingattemplehof.jpg>

9. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Mao_Ce-tung#/media/File:Mao.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Csang_Kaj-sek#/media/File:Chiang_Kai-shek_Colour.jpg

10. dia

https://de.wikipedia.org/wiki/Korea#/media/File:Map_korea_german_labels.png

11. dia

https://en.wikipedia.org/wiki/Battle_of_Inchon#/media/File:Battle_of_Inchon.png

https://en.wikipedia.org/wiki/Korean_War#/media/File:Americanexecuted1950korea.jpg

12. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Konrad_Adenauer#/media/File:Bundesarchiv_B_145_Bild-F078072-0004,_Konrad_Adenauer.jpg

13. dia

https://en.wikipedia.org/wiki/Nikita_Khrushchev#/media/File:Bundesarchiv_Bild_183-B0628-0015-035,_Nikita_S._Chruschtschow.jpg

15. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Berlini_fal#/media/File:Berlinwall_hu_v5.png

16. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Berlini_fal#/media/File:Kennedy_in_Berlin.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Berlini_fal#/media/File:Berlinermauer.jpg

https://de.wikipedia.org/wiki/Berliner_Mauer#/media/File:Photograph_of_President_Reagan_giving_a_speech_at_the_Berlin_Wall,_Brandenburg_Gate,_Federal_Republic_of_Germany_-_NARA_-_198585.jpg

https://de.wikipedia.org/wiki/Berliner_Mauer#/media/File:RIAN_archive_428452_Germany_becomes_one_country.jpg

17. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Fidel_Castro#/media/File:Fidel_Castro.jpg

19. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Vietnami_h%C3%A1bor%C3%BA#/media/File:Ho_Chi_Minh.JPG

<https://www.pinterest.com/pin/416442296765023110/>

20. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Vietnami_h%C3%A1bor%C3%BA#/media/File:UH-1D_helicopters_in_Vietnam_1966.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Vietnami_h%C3%A1bor%C3%BA#/media/File:Napalm.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Vietnami_h%C3%A1bor%C3%BA#/media/File:My_Tho,_Vietnam._A_Viet_Cong_base_camp_being._In_the_foreground_is_Private_First_Class_Raymond_Rumpa,_St_Paul,_Minnesota_-_NARA_-_530621_edit.jpg

21. dia

https://en.wikipedia.org/wiki/Pol_Pot#/media/File:PolPot.jpg

22. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Willy_Brandt#/media/File:Bundesarchiv_B_145_Bild-F057884-0009,_Willy_Brandt.jpg

<http://archiv.magazin-forum.de/die-macht-der-bilder-2/>

23. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Ruholl%C3%A1h_Homeini#/media/File:%D8%B1%D9%88%D8%AD%E2%80%8C%D8%A7%D9%84%D9%84%D9%91%D9%87_%D8%AE%D9%85%DB%8C%D9%86%DB%8C.jpg

24. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Ronald_Reagan#/media/File:Official_Portrait_of_President_Reagan_1981.jpg

25. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Ronald_Reagan#/media/File:Ronald_Reagan,_hero_of_Hungary_2011.JPG

https://hu.wikipedia.org/wiki/Lech_Wa%C5%82%C4%99sa#/media/File:Lech_Walesa.jpg

26. dia

https://hu.wikipedia.org/wiki/Mihail_Szergejevics_Gorbacsov#/media/File:RIAN_archive_850809_General_Secretary_of_the_CPSU_CC_M._Gorbachev_%28crop%29.jpg

28. dia

<http://www.ziuaconstanta.ro/diverse/stiri-calde/astazi-se-implinesc-25-de-ani-de-la-executarea-sotilor-ceausescu-video-480599.html>

https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9lszl%C3%A1v_h%C3%A1bor%C3%BA#/media/File:Former_Yugoslavia_2006.png

(A látogatás időpontja mindegyik honlap esetében: 2015. október 23.)